

BRUK TRE INNE

BYGGE-
BESKRIVELSE 32

Å legge tregulv

Å leve med tre

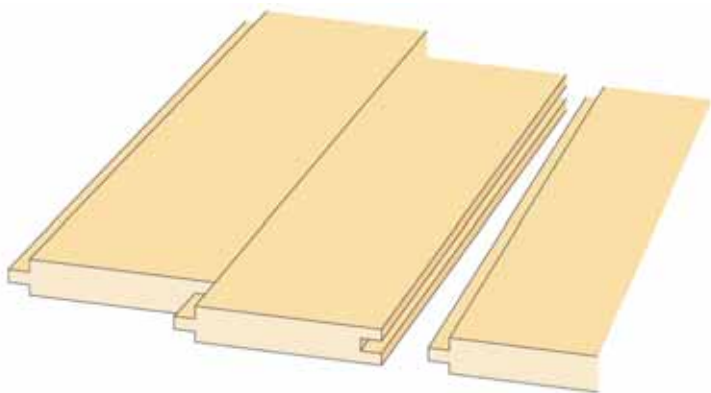

1. Massive tregulv

Massive tregulv lages av furu eller gran, der gulvbordene produseres med not og fjær.

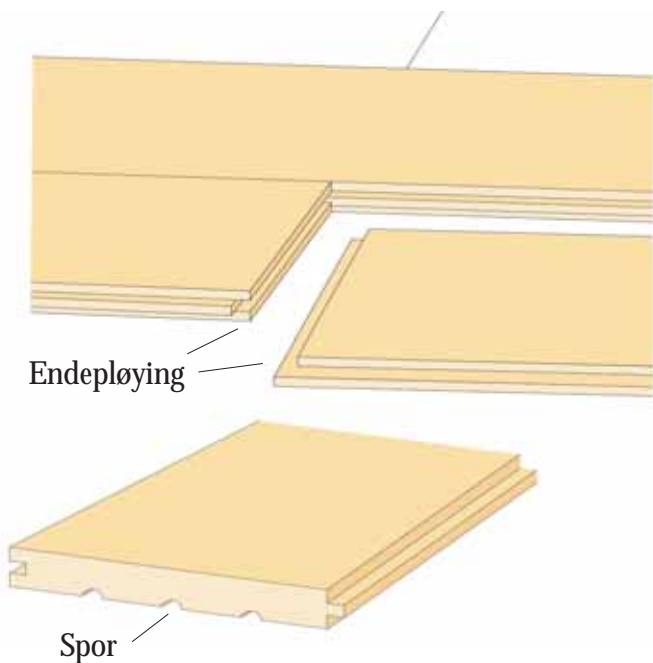
Andre treslag benyttes også, f eks bjørk eller eik. Slike tregulv finnes i ulike tykkelser og bredder for å passe til ulike typer gulv.

Alle mål er i mm når ikke annet er angitt.

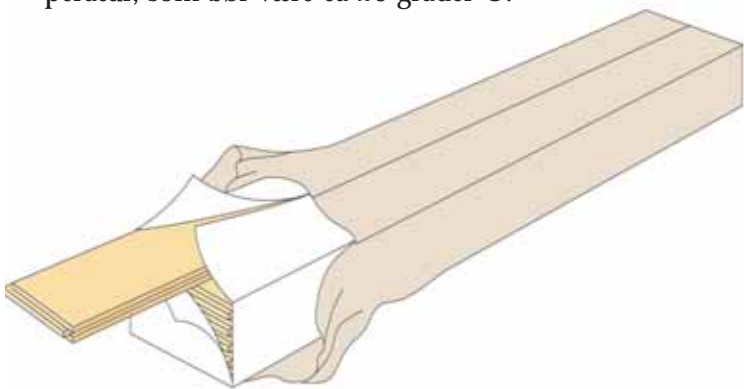
Endepløyning

For å gjøre det enkelt og økonomisk å legge gulv, er bordene høvlet og produsert med not og fjær i kortenden også. Bordene kan da legges fortløpende, og man unngår svinn ved kapping.

På baksiden av bordene er det ofte frest ut spor. Dette skal forbedre bordenes formstabilitet.

Obs! Ferdige gulv leveres i plastpakning som ikke skal brytes før man begynner å legge gulvet. Bryter man denne pakningen før, risikerer man at gulvbordene slår seg. Av samme grunn bør gulvbordene oppbevares i innetemperatur før de skal monteres. Sørg for at pakningene med gulvbord tilpasses rommets temperatur, som bør være ca 20 grader C.

Pakningen er også fuktsikker i ubrutt tilstand. Det anbefales at man legger ferdig behandlede gulv. De vanligste overflatebehandlingene er lut, lakk, olje eller hardvoksolje for at man skal kunne gå på gulvet straks det er lagt. Om man ønsker det, kan også slike gulv leveres ubehandlet.

2. Å velge gulvtype

Valg av type gulv avhenger av hvor gulvet skal ligge, hva slags underlag som finnes og hvor mye det kan bygge i høyden. Tregulv som skrur i bjelkelag/tilfarere, må være minst 20 mm tykt. Det anbefales likevel helst 25 mm tykkelse av hensyn til fremtidig sliping. Bjelkelag/tilfarere skal plasseres med maksimal avstand (sentrum til sentrum av bjelkene/tilfarerne) på 60 cm for gulv som er 20 mm tykke. Skal gulvet legges på eksisterende gulv av tre eller sponplater, bør trinnlydsdempende materiale benyttes som underlag mellom det gamle og det nye gulvet. Er det mulig å skru gulvet til underlaget, vil dette være å foretrekke. NB: Husk fuktsperre (minimum 0,2 mm), denne monteres alltid nærmest mulig gulvet.

Skal gulvet legges rett på betongunderlag, må betongen være tørr. Gulvet kan legges som et flytende gulv, og må da limes. Under dette må det legges en fuktsperre (min. 0,2 mm). Benytt også her trinnlydsdempende materiale under gulvet.

Gulvet kan legges i rommets lengderetning for å få minst mulig kapping, eller man kan velge å legge bordene i retning fra vindu og innover i rommet, da vil de naturlige sprekene mellom gulvbordene vises minst i dagslys. Furubordene har mørkere kjerneved, og dette gir en sterk materialfølelse. Slike gulv har lange tradisjoner i hele Skandinavia.

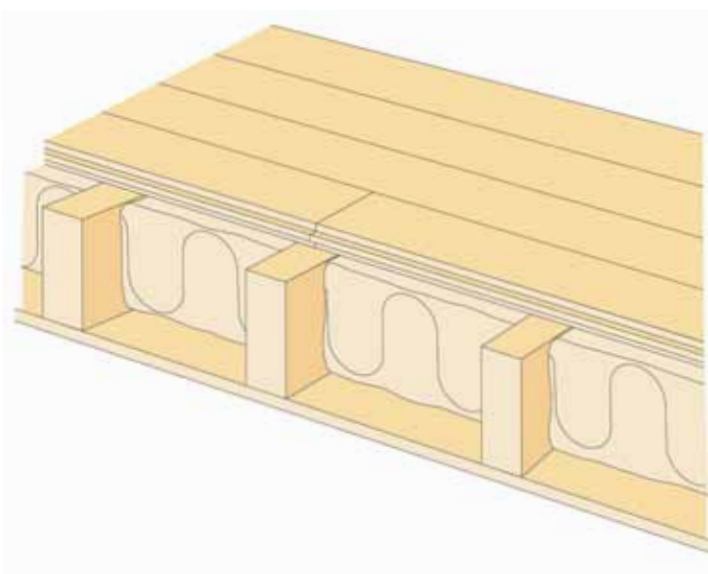
3. Kvalitet

Furugulv finnes i ulike sorteringer og fuktighetsnivåer. All informasjon i denne folderen gjelder nedtørkede gulvbord (8-10 % fuktinnhold). Den naturlige gulhvite fargen til furu mørkner over tid. Ferdig overflatebehandlede gulv utsetter denne prosessen. Furu er lysere ytterst, mørkere inne i kjerneveden. Granbord har en lysere fargetone.

Produsentene skiller mellom visuell og teknisk kvalitet. Visuell kvalitet knyttes til gulvets utseende (f eks forekomsten av kvist, margstriper osv.) Teknisk kvalitet knyttes til gulvets egenskaper. Forsikre deg om at gulvene har en høy teknisk kvalitet!

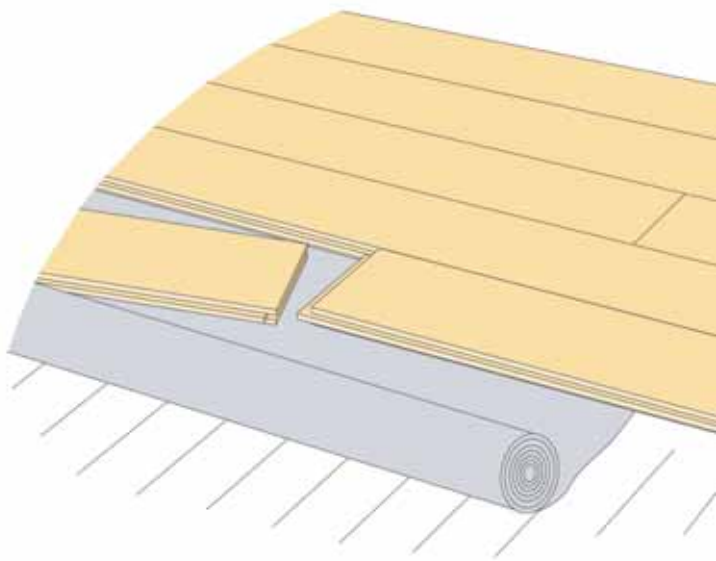
4. Selvbærende tregulv

Legges gulvet direkte på bjelkelaget, og dette bjelkelaget er lagt med standard 60 cm senter-til-senter avstand, anbefales det at gulvet er minst 25 mm tykt.

5. Nytt gulv i rom med bærende undergulv

Ønsker man å legge nytt gulv i rom med bærende undergulv, anbefales det at man benytter 14 mm heltregulv. Det kan legges på de fleste underlag, som f eks uttørket betong, plater eller tregulv. Det beste resultatet oppnås ved at gulvet festes til underlaget med skruer, men det kan også legges flytende i bredder opp til 4 meter. Flytende gulv skal ikke spikres eller skrues, men legges løst på underlaget og limes i fugene. Bruk trinnlydsdempende underlag under gulvet. Legges det flytende gulvet på betonggulv, må det sikres at fuktsperre (min. 0,2 mm) er lagt, og at betongen er uttørket og gulvet avrettet. Er det fukt i betongen, må man finne årsaken til dette og foreta nødvendige utbedringer.

6. Mål og dimensjoner

De vanligste tykkelsene på ferdige gulv er 14, 20, 25, og 30 mm. Disse får man i bredder fra 88 mm til 180 mm (dekkende bredder):

7. Hvor mye gulv trenger du?

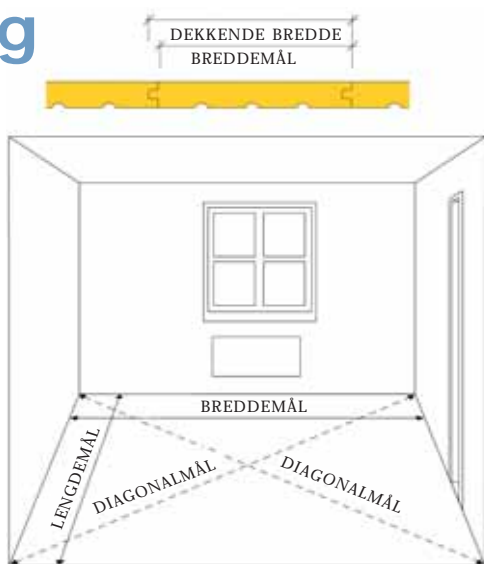
Hvor mange meter med gulv som går med når du legger gulv av furu eller gran. Tallene gjelder løpemeter per kvadratmeter, kapp er ikke medregnet.

Dekkende bredde	Brutto bredde	Løpemeter
88	95	11,40
110	117	9,10
135	142	7,40
155	162	6,45
180	187	5,55

Eksempel: Et rom med gulvareal på 10 m² skal belegges med massiv gulv av dimensjon 27 x 110 (tykkelse x bredde). Det vil da gå med 10 x 9,10 løpemeter (ikke medregnet kapp). Hvor mye som går med kan likevel variere en god del, men det blir mindre kapp hvis man bruker gulvbord med not og fjær også i endene, slik gulv vanligvis leveres nå.

8. Krymping og svelling

Gulvets lengde x bredde gir antallet m² (kvadratmeter). Ved å kontrollmåle diagonalene i rommet finner du ut om rommet er helt rektangulært eller om det har noen skjevhet.

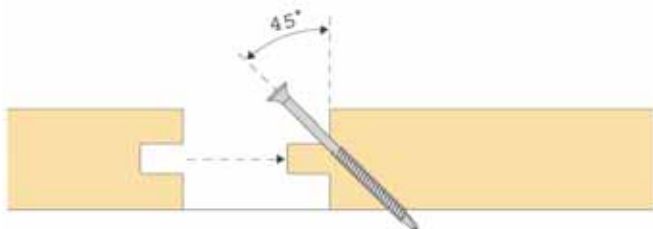
Tre er et levende materiale, og det kan ta opp eller avgi fuktighet. Fuktighetsopptak medfører at trevirket sveller, mens reduksjon i fuktighetsgraden får virket til å krympe. Når gulvet skrues, krymper hvert bord enkeltvis. I fyrings-sesongen kan det da oppstå sprekker mellom gulvbordene, men disse sprekkenene blir mindre eller forsvinner igjen om sommeren. Ved liming vil all krymping og svelling skje samlet.

Alle gulv skal monteres i en avstand på minimum 10 mm fra vegg. Dette skjules med gulvlist. Flytende gulv kan legges i rom med inntil 4 meters bredde, i større rom må det lages en "bevegelsesfuge". Produsenten gir anvisninger for hvordan dette skal gjøres.

9. Skjult feste med skruer

Hvert bord festes i bordets fjærkant, skruen skrues inn i 45 graders vinkel, se illustrasjon. Avstand mellom skruene bør være 60 cm. Bruk spesial gulvskruer, slik at du unngår at bordene sprekker.

Obs! Langsidene skal ikke limes.

Gulv-bord tykkelse	Bjelke-avstand	Skruer	Forbruk skruer
14	Bærende- undergulv	3,9x42, LTSF42	2,23 stk pr lm, ved feste hver. 45cm
20	Maks 600	3,9x42, LTSF42	1,67 stk pr lm, ved feste hv. 60cm
25	Maks 700	3,9x57, LTSF57	1,67 stk pr lm, ved feste hv. 60cm
30	Maks 1000	3,9x70, LTSF70	1,67 stk pr lm, ved feste hv. 60cm

11. Verktøy

Dette er verktøy du kan trenge:

- hammer
- fintannet sag
- meterstokk
- huggjern
- slagvinkel (redskap for å slå sammen gulvbordene ved vegg og på steder det er vanskelig å komme til)
- blyant
- vinkel
- brekkjern
- Elektrisk stikksag eller sirkelsag
- skrutrekker/elektrisk drill med div. bits
- trelim
- slagkloss, eller biter av gulvbord (min. 1 m lengde)
- avstandsklosser
- kiler
- skruer
- tvinge (ved montering av flytende gulv)
- vater og rettholt
- snor

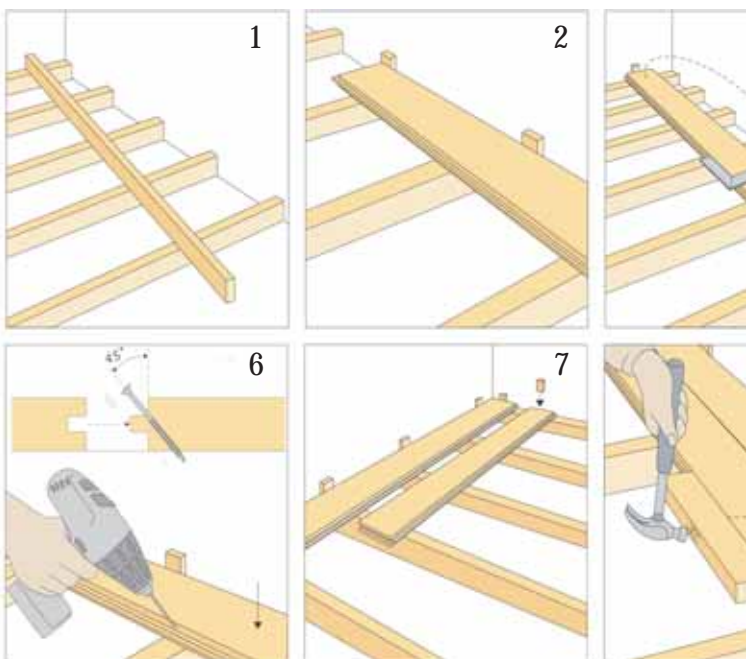
12. Montering med skruer

Framgangsmåte når du monterer gulvet på undergulv av tre eller sponplater:

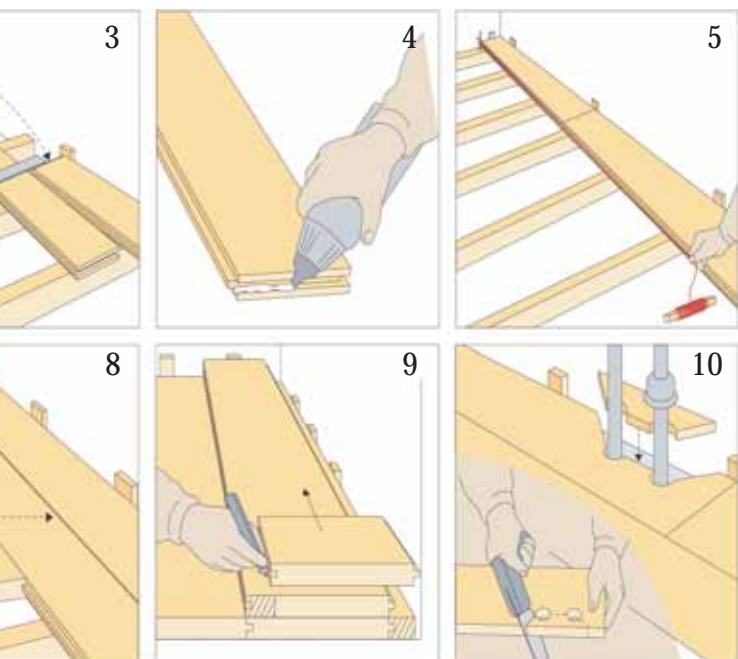
- 1. Underlag:** Før du begynner: kontroller at bjelkelaget eller spikerslagene er tørre og helt plane og på samme nivå. Bruk en lang rettholt og vater for å sjekke dette.

Ujevnheter må rettes opp, kanskje ved å høvle eller fore opp der det trengs. Legger man nytt gulv på eksisterende gulv, må man bruke trinnlydsdempende materiale som er beregnet for dette.
- 2. Det første bordet:** Det første bordet legges med notkanten mot den ene langveggen. Bruk 10 mm tykke avstandsklosser mellom veggen og gulvbordet både på kort- og lang-siden. Det er viktig at det første bordet er snorrett da dette vil påvirke tilpasningen i endeskjøtene av alle bordene i hele gulvflaten.
- 3. Tilpasning av lengder:** Bordet som skal kappes ved vegg legges løst på plass i motsatt retning av hvordan det skal monteres. Merk med blyant for kapping, og sag av. Monter så bordet på plass. Husk å bruke avstandsklosser.
- 4. Skjøting:** Gulvbordene kan limes i endeskjøtene og presses på plass med kiler. Bruk gjerne spesialredskap for å slå bordene godt på plass så skjøten blir tett. Overflødig lim tørkes bort straks med en fuktig klut.

Obs! Langsidene skal ikke limes når gulvet skal skrues. Unngå at to rader gulvbord ved siden av hverandre skjøtes samme sted! Avstanden mellom skjøtene bør være minst 60cm.

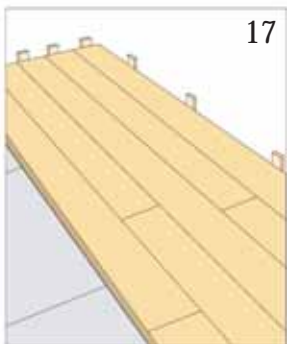
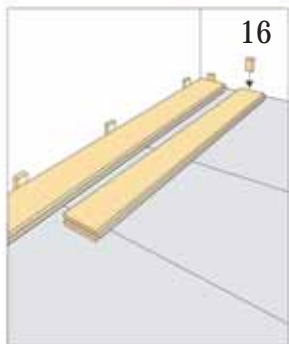
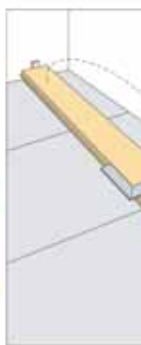
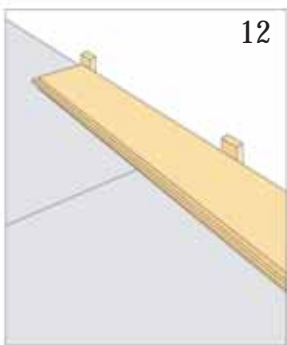
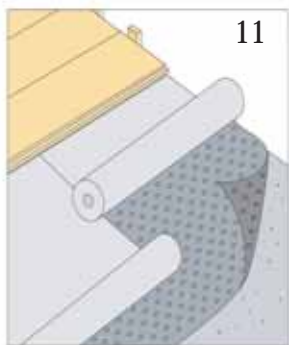
5. **Justering:** Kontroller med en rettesnor at den første raden av gulvbord ligger helt rett. Juster med kiler mot langveggen.
 6. **Skru fast** den første raden av gulvbord . Pass på at skruehodene dekkes av list som skal legges senere (gulvbordets notkant). Sett så i skruer med 45 graders vinkel i overkant av fjæren (gulvbordets fjærkant). Avstanden mellom skruene skal være ca 60 cm, en ved hver bjelke.
 7. **Den andre raden av gulvbord:** Ved montering av den andre raden begynner man med resten av det gulvbordet som ble til overs da man kappet siste bordet i første rad. Fortsett på tilsvarende måte med de følgende radene.
 8. **Sammensetting:** Slå sammen bordene med en slagkloss, en ca 1 m lang gulvbordbit. Slå aldri direkte på et gulvbord!
 9. **Det siste bordet:** Oftest må den siste raden av bord kløyves på langs. Legg bordet som skal kløyves rett oppå det nest siste bordet, og merk av hvor du skal sage (bruk en gulvbordstump som legges helt inn til veggen). På denne måten kan man fange opp skjevheter langs veggen. Blir den siste raden for smal til at man kan skru den fast, kan den limes sammen med den nest siste raden før skruing.
- Bruk brekkjern eller kiler for å presse dette siste gulvbordet på plass. Pass på at avstanden til veggen blir 10 mm her også.
10. **Rør:** Mål ut plasseringen på gulvbordet og bor hull som er 10 mm større enn røret. Sag på skrå inn mot hullet. Monter gulvbordet, og lim deretter på plass biten som er sagd ut. Alle avstandsklosser og kiler må fjernes før man legger ny vegglist.

15. Montering med lim – flytende gulv

- 11. Underlaget:** Underlaget må være rent, tørt og plant. Er det et betonggulv på mark, må man legge fuktsperre (min 0,2mm) samt et mellomlag trinnlydsdempende materiale. Mot vegg må det være fuge som skal fange opp bevegelser i gulvet (bruk avstandsklosser!), det samme gjelder rundt rør som kommer til å gå gjennom det nye gulvet. Mot vegg skal slike fuger være ca 10 mm pr breddemeter gulv, fordelt på to vegger.
- 12. Den første raden:** Den første raden av gulvbord legges med notkanten mot den ene langveggen. Bruk avstandsklosser mellom veggen og gulvbordet, både på kortsiden og langsiden. Det er viktig at det første bordet er snorrett da dette vil påvirke tilpasningen i endeskjøtene av alle bordene i hele gulvflaten.
- 13. Tilpasning av lengder:** Bordet som skal kappes mot vegg legges løst på plass i motsatt retning av hvordan det skal monteres. Husk å bruke avstandsklosser! Merk med blyant for kapping, og sag av.
- 14. Liming:** Bruk hurtigtørkende lim. Legg en stripe lim i notsporet.
- 15. Skjøting av siste bord i raden:** Bruk slagvinkel for å slå bordet godt på plass, slik at fugen blir helt tett. Det går også bra ved å benytte brekkjern, la det ligge an mot veggen og press forsiktig.

Husk å beskytte veggen: legg en kloss mellom brekkjernet og veggen.

16. **Den andre raden:** Ved montering av den andre raden av gulvbord begynner man med resten av det gulvbordet som ble til overs etter første rad. Fortsett på tilsvarende måte med de følgende radene.

17. **Skøting:** Legg en limstripe i notsporet i bordenden. Unngå helst at to rader gulvbord ved siden av hverandre skjøtes samme sted.

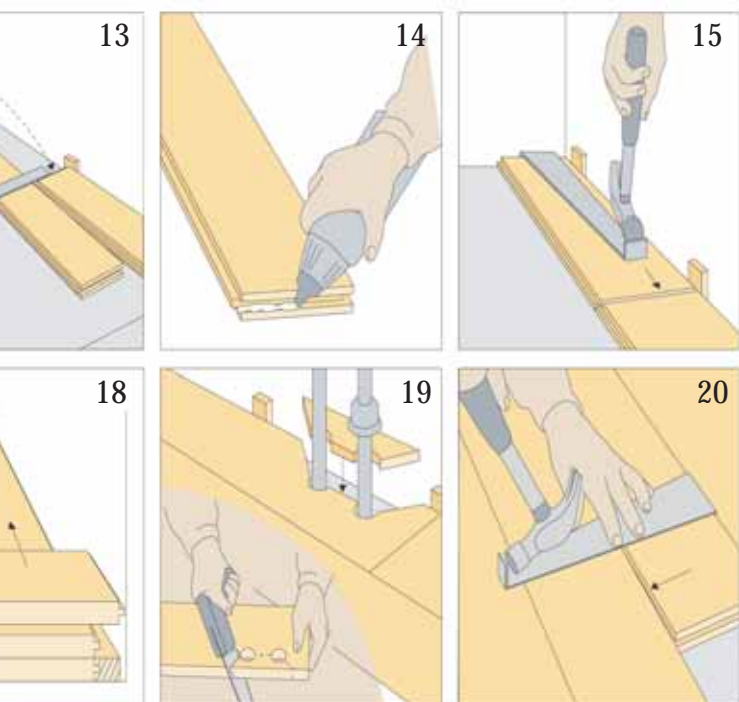
18. **Det siste bordet:** Oftest må den siste raden av gulvbord kløyves på langs. Legg bordet som skal kløyves oppå det nest siste gulvbordet, og merk av hvor du skal sage (bruk en bordstump som legges helt inn til veggen). På denne måten kan man fange opp skjevheter langs veggen.

Blir den siste raden for smal til at den kan limes på plass, kan den limes fast i den nest siste raden før denne settes på plass.

19. **Rør:** Mål ut plasseringen på gulvbordet og bor hull som er 10 mm større enn røret. Sag på skrå inn mot hullet. Monter gulvbordet, og lim deretter på plass biten som er sagd av.

20. **Montering av det siste bordet:** Slå på plass det siste bordet med slagvinkel, eller bruk brekkjern forsiktig ved å legge det an mot veggen.

Ta bort alle avstandsklosser og kiler rundt hele gulvet, og kontroller at det er avstand rundt hele gulvflaten, slik at gulvet kan "gå" litt under gulvlistene. Sett på plass gulvlistene.

16. Overflatebehandling

Det anbefales å benytte ferdig overflatebehandlede gulv. Hensikten med overflatebehandling er å legge et beskyttende lag på trevirket slik at det blir lettere å holde rent. Overflatebehandlingen skal helst gi trevirket mulighet til å puste og å bevege seg, og selvsagt er det et mål at overflaten skal være pen å se på.

Skuregulv: Skurer man med såpe, blir overflaten mettet. Over tid blir den hardere, og den får en gråhvit fargetone. Tilfør gulvet så lite fuktighet som mulighet under skuringen.

Oljebehandlet gulv: Oljebehandling lar treets struktur komme til sin rett ved at overflaten blir varm og tiltalende, og treets årringer og fargenyanser framheves. Siden oljen trenger seg inn og blander seg med veden, får gulvet en overflate som tåler slag bedre. Små hakkskader kan repareres ved å fukte området der skaden er. Trefibrene sveller og reiser seg igjen, deretter kan man olje på nytt og polere.

Gulvolje finnes også med pigment, dette gir en laserende effekt. Det vanligste er hvite pigmenter som gjør overflaten lysere. Oljebehandlet gulv tåler mange typer slitasje bedre enn ubehandlet gulv. Det er også lett å reparere småskader. Overflatebehandling med gulvolje krever en del vedlikehold.

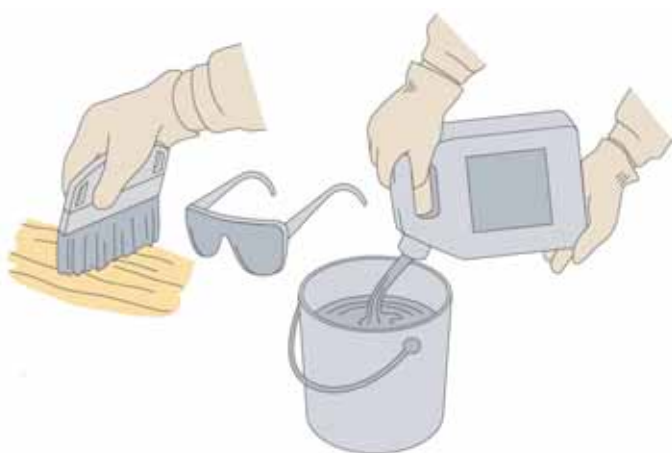
Lutet gulv: Det er vanlig å kombinere behandling med lut med oljing og innsåping. Dette er en behandling som gjør at gulvet ikke gulner eller mørkner i like sterk grad.

Kalking og beising: Dette er en behandling for å gi gulvet en ønsket farge, og kan kombineres med oljebehandling. Kalk gir en lys fargetone, mens beis finnes i ulike fargevarianter.

Malte gulv: Laserende eller dekkende farger gir store muligheter for variasjon i farge eller mønster, f eks ved å male ruter, linjer eller friser. Slike fargeskikt har likevel begrensninger når det gjelder slitasje.

Lakk: Lakk gir en glatt overflate med glans og stor slitestyrke. Overflaten tåler veldig godt søl. Nå brukes nesten utelukkende vannbaserte gulvlakker.

OBS: Enkelte av disse lakkene kan ha sterkt limende egenskaper og gi gulvet samme egenskaper som en hellimt flate. Lakerte gulv er enkle å vedlikeholde, og forskjellige lakker har ulike grader av glans. Noen mener imidlertid at lakkert gulv oppleves som litt «kaldt». Det er litt vanskeligere å reparere småskader i et lakkert gulv, sammenliknet med f eks et oljet gulv. Siden lakk er diffusjonstett, kan dette medvirke til kuring av bordene.

Hardvoksolje: Dette er en kombinasjon av naturlige planteoljer og vokser og gir en overflate som er slitesterk og diffusjonsåpen. Den er samtidig enkel å vedlikeholde.

17. Renhold og vedlikehold

Renhold. Renholdsmetode avhenger av den overflatebehandling du har valgt. Bruk uansett minst mulig vann på tregulv. Fettflekker, flekker av rødvin eller etter bær må helst fjernes straks, bruk vann og tørk flekkene bort. Gulv behandlet med olje eller lut. Oljer du et gulv som er behandlet med lut, får du et gulv som tåler det meste. Oljen danner en overflate som hindrer smuss og vann i å trenge inn.

Det beste for et tregulv er å støvsuge eller å tørke over det. Tørk over med en gulvklut eller en mopp som dyppes i såpevann, vri godt før den brukes. Husk på at oljebehandlingen må fornyes, hvor ofte avhenger av hvor mye gulvet brukes og belastes. Noen uker etter oljebehandling kan gulvet rengjøres med såpe igjen.

Obs! Etter oljebehandling må kluten du har benyttet til dette brennes, da det ellers kan være fare for selvantennning.

Lakkert gulv: Lakkbehandlet gulv skal støvsuges og tørkes over med fuktig klut av og til. Det er fornuftig å være sparsom med rengjøringsmiddel i vannet. Moppen eller gulvkluten skal vris godt opp.

Lutet og såpebehandlet gulv: Såpe gir gulvet en overflate som virker smussavvisende. Man rengjør på samme måte som ved oljebehandlet eller lakkert gulv, altså ved støvsugning og ved å tørke over gulvet med fuktig klut eller mopp, vrid opp i såpevann.

Såpebehandling av gulvet bør gjøres et par ganger årlig. Det anbefales at man benytter en overfettet gulvsåpe med hvitt fargepigment. Det vil gi gulvet en lys, pen glans.

Hardvoksoljet gulv: Benytt anbefalt spesialsåpe for daglig/ukentlig rengjøring. Ønsker man å friske opp overflaten brukes en rengjørings- og vedlikeholdsvoks. For å fornye overflaten finnes det i handlen hardvokdolje som man selv kan påføre. Følg alltid produsentens anvisninger..

Oppussing. Har gulvet fått mye riper og er dårlig vedlikeholdt, kanskje har det også fått slag- og trykkmerker, vil det være aktuelt å slipe ned hele overflaten med en slipe-maskin. Når det er gjennomført, kan man igjen behandle overflaten som man ønsker.

TreFokus er utgiver av en serie "Byggebeskrivelser" for gjør-det-selv-markedet. Dette er en av disse byggebeskrivelsene. Serien bygger på en tilsvarende svensk serie, utgitt av *Skogsindustrierna*.

TreFokus AS forvalter rettighetene til serien på det norske markedet. Det er anledning til fri gjengivelse av deler av innholdet forutsatt at TreFokus AS oppgis som kilde.

Se også nettstedet til TreFokus, www.trefokus.no

TreFokus

TreFokus AS

Pb 13 Blindern, 0313 OSLO

Tlf.: 22 96 55 00

Faks: 22 46 55 23

E-post: trefokus@trefokus.no

www.trefokus.no